

Asia: Opetushallituksen luonnos puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon perusteista

Viite: Lausuntopalvelut.fi diaarinumero: OPH-822-2021

Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkintoon sisältyisi esityksen mukaan kolme osaamisalaa (kiinteistönhoidon osaamisala, kotityöpalvelujen osaamisala ja toimitilahuollon osaamisala). Kiinteistönhoidon osaamisalan tutkintonimikkeitä olisivat kiinteistönhoitaja (AT) ja tekninen kiinteistönhoitaja. Kotityöpalvelujen osaamisalan tutkintonimike olisi kodinhuoltaja (AT). Toimitilahuollon osaamisalan tutkintonimikkeitä olisivat laitoshuoltaja ja toimitilahuoltaja (AT).

Tutkinnot on esitetty muodostuvaksi yhdestä pakollisesta (15 osp) tutkinnon osasta, yhdestä tai kahdesta osaamisalan valinnaisesta tutkinnon osasta (45 osp tai 90 osp) ja valinnaisista tutkinnon osista, joita valittaisiin yhteensä 45 osp tai 90 osp. Tutkinnon laajuus on 150 osp. Pakollinen tutkinnon osa on asiakaslähtöisten puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen tuottaminen. Valinnaisia tutkinnon osia olisi kaikkiaan 31, joihin sisältyisi toisen tutkintonimikkeen pakollinen tutkinnon osa ja tutkinnon osa tai osia ammatillisesta perustutkinnosta, toisesta ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta.

Invalidiliitto kannattaa tutkintorakennetta. Muilta osin otamme kantaa tutkintokokonaisuuden valinnaisiin tutkinto-osioihin, jotka on esitetty koskevan avustamista ja huolenpitoa, 30 osp (200087) sekä avustamis- ja asiointipalvelujen tuottamista 30 osp (200088).

Avustamista ja huolenpitoa sekä avustamis- ja asiointipalvelujen tuottamista on esitetty osaksi puhtaus- ja kiinteistöalan eri ammattitutkintoja; kiinteistöhoitoalan osaamisalaan ja siinä kiinteistönhoitajan ja teknisen kiinteistönhoitajan valinnaisen tutkinnon osaan, kotityöpalvelujen osaamisalaan sekä toimitilahuollon osaamisalan toimitilahuoltajan ja laitoshuoltajan valinnaisten osioiden opintokokonaisuuksiin. Ratkaisua voidaan sote-sektorilla vallitsevan työvoimapulan näkökulmasta pitää perusteltuna. Mahdollisuus suuntautua opintojen ohella valinnaisesti myös sosiaalihuollon sektoriin ja siinä toteutettaviin palvelukokonaisuuksiin on kannatettava hoidon ja huolenpidon näkökulmasta. Osaamisalan valinnaisuus voi tuottaa hyvin työntekijöitä nimenomaan sosiaalisektorin erityyppisiin toimintayksiköihin, kuten asumispalveluihin.

Henkilökohtaisen avun termi poistettava

Invalidiliitto toteaa, että uuden vammaisalan ammattitutkinnon myötä puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon perusteista tullaan poistamaan henkilökohtaisen avustajan tutkinnonosa ja henkilökohtaisen avustajan tutkintonimike. Henkilökohtaisen avun tutkinnon osan siirtäminen osaksi vammaisalan ammattitutkinnon perusteita tekee puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnosta suorittajan näkökulmasta selkeämmän ja johdonmukaisemman. Tämä on syytä huomioida kautta linjan puhtaus- ja kiinteistöalan tutkinnossa. Siksi myös perustelut, joissa tuodaan esille ammattitutkinnon tuomaa kompetenssia erilaisissa työtehtävissä ja -tilanteissa, tulee kuvata tutkinnossa oikein. Nyt tilanteesta syntyy harhaanjohtava kuva, joka aiheuttaa epäselvyyttä henkilökohtaisen avun osalta.

Näin ollen Invalidiliitto toteaa, että henkilökohtainen avustaminen tulee terminä poistaa osana suoritettavan puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon osaamispätevyyttä tai mahdollisuutta toimia ko. tehtävissä.

Henkilökohtainen avustaminen ja siihen liittyvä ammatillinen osaaminen on todettu vammaisalan osaamisalan ammattitutkinnon henkilökohtaisen avun osaamisalueella. Puhtaus- ja kiinteistöalan ammattitutkinnon avustamista ja huolenpitoa sekä avustamis- ja asiointipalvelujen tuottamista koskevat sisällöt ja oppikokonaisuus lähtevät täysin eri lähtökulmasta kuin henkilökohtainen apu.

Käytännössä erityiseksi ongelmaksi on noussut henkilökohtaisen avun ammatti-identiteetin sotkeutuminen siihen kuulumattomiin elementteihin. Henkilökohtaisessa avussa palvelun käyttäjä ja avun saaja on aktiivinen, toimiva subjekti, joka ohjaa henkilökohtaista apua oman elämän valintojensa ja itsenäisen elämän sekä osallisuuden tueksi ja toimii joko työnantajana tai työnjohtajana avustamistilanteessa. YK:n vammaisoikeussopimuksen ratifioinnin myötä paradigma on muuttunut eikä vammaisen henkilö ole hoidon kohde vaan subjekti, jolle kuuluvat kaikki ihmisoikeudet täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Ilman esittämiämme korjauksia nyt ilmaistu muotoilu aiheuttaisi lisää epäselvyyttä.

Toteamme lisäksi, että työmarkkinoilla vallitsee merkittävä ja yhä syventyvä henkilökohtaisen avun työn ns. kohtaanto-ongelma. Ongelma aiheuttaa merkittäviä rekrytointiongelmia ja samanaikaisesti puutosta työvoimasta. Kohtaanto-ongelmaa ruokkii lisäksi se, että esim. henkilökohtaisen avustajan ammatti, sen sisältö ja luonne ei ole yleisesti työmarkkinoiden ja työnhakijoiden tiedossa ja sen tunnistettavuus ammatin kuuluvien tehtävien osalta on epäselvä.

Edellä mainituista syistä Invalidiliitto vaatii, että henkilökohtaisen avun termi poistetaan seuraavista kohdista:

Sivulla 2. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto, Tutkinnon suorittaneen osaaminen todetaan, että; ”Tutkinnon suorittanut voi suunnata ammatillista osaamistaan henkilökohtaiseen avustamiseen, kiinteistönhoitoon, kotityöpalveluihin, laitoshuoltoon, tekniseen kiinteistönhoitoon tai toimitilahuoltoon tutkintonimikkeen mukaisesti.” sekä ”Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon suorittanut henkilö toimii henkilökohtaisen avustamisen, kiinteistönhoidon, kotityöpalvelujen, laitoshuollon, teknisen kiinteistönhoidon tai toimitilahuollon tehtävissä puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan asiakaskohteissa.”

Sivulla 130 kappale 3. Kiinteistönhoidon osaamisala todetaan seuraavaa; ”Lisäksi kiinteistönhoitaja (AT) osaa, valintojensa mukaisesti, tuottaa henkilökohtaiseen avustamiseen liittyviä palveluja tai kotityöpalveluja sekä toimia laitoshuollon, teknisen kiinteistönhoidon tai toimitilahuollon työtehtävissä.” sekä ”Lisäksi tekninen kiinteistönhoitaja osaa, valintojensa mukaisesti, tuottaa henkilökohtaiseen avustamiseen liittyviä palveluja tai kotityöpalveluja sekä toimia laitoshuollon, kiinteistönhoidon tai toimitilahuollon työtehtävissä.”.

Sivulla 131 kappale 4. Kotityöpalvelujen osaamisala todetaan; ”Lisäksi kodinhuoltaja (AT) osaa, valintojensa mukaisesti, toimia henkilökohtaisen avustamisen, laitoshuollon, kiinteistönhoidon, teknisen kiinteistönhoidon tai toimitilahuollon työtehtävissä.”.

Henkilökohtaisen avun osaamisala on osa vammaisalan ammattitutkintoa, eikä sitä tule sotkea puhtaus- ja kiinteistöalan ammattitutkintoon miltei osin. On tärkeää, että ammattitutkinnon suorittaneiden työllistyminen turvataan ja että ammattitutkinnot antavat oikean pohjan ja osaamisen alalle pyrkiville henkilöille. Samalla se vakiinnuttaa ja toimii kehittämisen tukena toimintaympäristölle. Tästä syystä on erityisen tärkeää, että ammattinimikkeen mukainen tutkinto vastaa tosiasiallisesti ammattinimikkeen mukaista

työnkuvaa, eikä anna siitä harhaanjohtavaa tai väärää kuvaa esim. opintoihin liittyvien vaatimusten ja sisältöjen osalta, kuten esityksen mukaan tilanne olisi.

Helsingissä 31.3.2021

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Asiantuntija: Elina Nieminen, lakimies, Invalidiliitto elina.nieminen@invalidiliitto.fi , puh. 044 765 0663

